

den ja nuoruuden kotikaupunkiin Lappeenrantaan, asumista siellä ja kätköön painettujen muistojen hiljalleen avautumista. Se edellytti sukututkimusta, joka paljasti yllättäviä tietoja isän taustasta ja menneisyydestä. Tämän yksilöllisen tarinan nämä ”kaksi kirjaa” kertovat.

Isän sota on kiintoisa lukukokemus, hyvin rakennettu, paljastavakin. Kirja on sekä kertomus pienen teollisuuskaupungin sodanjälkeisestä luokkayhteiskunnasta että nuoren kivulias kasvukertomus. Se on vahva muistutus sodanjälkeisestä mahdollisesta ”perhehelvetistä”, jossa uhrina ovat lapset. Kirjailija tuntuu haluavan uskoa, että isän muuttunut persoonallisuus olisi sodan syytä. Tätä syy-yhteyttä eivät sotapäiväkirjat kuitenkaan minusta näytä todista-

van. Isän päiväkirjat eivät anna ainakaan selvää selitystä, miksi pääosin kuitenkin rintamien takaisissa rooleissa olisi voinut karttua sellaista taakkaa, joka selittäisi hiljalleen kehittyvän pakkomielleisyyden ja lähes piilevää vainoharhaisuutta sisältävän persoonallisuuden muutoksen. Mietin myös sitä, miksi tämä persoonallisuudenmuutos esiintyi lähinnä vain suhteessa omiin lapsiin eikä sitä työpaikalla havaittu.

Sanan oman lapsuuden ja nuoruuden kuvauksen mukaan perheen sisäinen harmonia alkoi murtua ja isän oirehtiminen paheni olennaisesti vasta kun seitsemän vuotta parantolassa ollut veli palasi 14-vuotiaana vuonna 1955 kotiin. Murrosikää lähestyviä ja isän auktoriteettia uhmaavia nuoria

ei Jyrki Kolkkala kotonaan sie tänyt. Pajukorista muodostui tämän uhman mittari. Tästä vastakkain asettelusta ja sen draamaattisista seuraamuksista Elina Sana muistoissaan kertoo. Sieltä kumpuaa myös hänen syyllisyytensä suhteessaan isään. Tätä syyllisyyden purkamista varten hän on joutunut uudelleen hahmottamaan jo torjutut lapsuuden ja nuoruuden muistonsa. Sana tunnistaa muistamisen ongelman, jota muistitutkimus korostaa todetessaan, miten ”muisto on aina uusi”. Elina Sana itse toteaa, ettei varmuudella voi sanoa, ovatko omat muistot totta vai osin kuviteltuja, oman syyllisyyystaakan verhoamia. Tämä rehellinen tunnustus mielessä tulee myös Elina Sanan *Isän sota* lukea. Kiitos kirjasta!

Jäämiehen läpivalaisu

MATTI VIRTANEN

Kimi Räikkösen tarina on Kari Hotakainen ensimmäinen fiktiivinen kirja ja vielä alueesta, josta Hotakainen ei omien sanojensa mukaan tiennyt mitään. Lopputulos on todella hyvä. Laadun salaisuus on siinä, että Hotakainen toimii kuin ammattitaitoinen ja työhönsä intohimoisesti suhtautuva toimittaja, jonka etuna on kokeneen kirjailijan kyky ja taito kirjoittaa elävää ja iskevää kieltä sekä rytmittää materiaali niin, että tarina kulkee kuin juna.

Jos toimittaja ei tiedä kohteestaan mitään, ensimmäinen tehtävä on perehtyä kaikkeen mahdolliseen siitä kertovaan materiaaliin. Tärkeintä on kuitenkin tutustua päähenkilöön ja saada hänet puhumaan avoimesti ja rehellisesti. Hotakainen lähestyy kirjaideallaan Kimiä ensimmäisen kerran 2011, ilman vastausta, ja toisen kerran 2015. Tätä kahden vuoden päästä eli viime syksynä Kimin asainhoitaja Sami Visa ottaa yhteyttä ja kertoo kirjan olevan mahdollinen,

Kari Hotakainen
Tuntematon Kimi Räikkösen
Siltala, 2018

mutta Kimi haluaa ensin tavata. Ensi tapaamisella syntyy luottamus, jota Kimi kirjan julkistamistilaisuudessa kuvasi suunnilleen näin:

”Meillä on aika samanhenkisen ajatusmaailma. Kun vuosi sitten tavattiin, niin aika nopeasti huomasin, että kun sieltä

alkoi vähän kirosanaa tulemaan niin tiesi, että tässä on ihan hyvä meininki. Jos olisi ollut ihan semmonen kuoropoika siinä, niin en usko että oltaisiin ikinä tähän ryhdytty.”

Ennestään Kimi ei Hotakaisesta tiennyt mitään, kun ei ole paljon kirjoja lukenut siten kouluvuosien pakkopullien jälkeen. Mutta kun Kimin luottamus kerran syntyy, se pysyy, jos toinen ei sitä suoraan riko. Kimi on lojaali kavereilleen ja kaikille työnantajilleen, joihin luottamus on syntynyt, eikä syntyneelle yhteistyölle välttämättä mitään papereita takeeksi tarvita.

Päähenkilön lisäksi puhumaan on saatava mahdollisimman moni hänen läheisistään elämän eri vaiheissa, ja näin myös tapahtuu. Useaan otteeseen Hotakainen asuu Kimin ja Mintun ja heidän kahden lapsensa luona Sveitsissä, haastattelee Kimiä ja seuraa perheen elämää.

Pian sopimuksen synnyttyä Hotakainen matkustaa Sami Visan ja Kimi Räikkösen mukana Malesian osakilpailuun Kuala Lumpurin. Kirja myös alkaa näiden kisapäivien reportaasimaisella kuvauksella. Tämän jälkeen Kimin henkilökuvaa aletaan laventaa pituus- ja leveysuuntaan.

Kimin vanhemmat huolestuvat, kun 3-vuotias poika ei puhu sanaakaan, mutta muuten meno on kova: ”Teot voittavat sanat kymmenen nolla.” Kimin ja kaksi vuotta vanhemman Ramiveljen isä, Matti Räikkönen, ajoi työkseen tiehöylää, mutta kaiken vapaa-ajan hän rassasi mootoreita ja ajoi jokamiesluokkaa, vaimo Paula oli reissuilla mukana. Matti otti pojat mukaan katsomaan kisoja ja antoi poikien upottaa nyrkit rasvaan, korja-

ta ja hitsailla. Veljekset oppivat, että jos halusi saada jotain, piti tehdä itse. Äiti Paula kertoo, että hänellä on kaksi erilaista poikaa:

”Jos tämän nyt sanoisi vaikka niin, että Rami edustaa järkeä ja Kimi toimintaa. Kimi on sellainen, jos on pienikin rako, niin siitä ohi. Rami on enemmän herrasmies, että jos joku tuli rinnalle, niin se saattoi ajatella, että mene nyt sitten ohi. Jos Kimi näkee pienenkin raon, niin siitä heti.”

Koulu, paikallaan istuminen, lukeminen ja pönttääminen olivat Kimille tylsiä. Mutta käsillä tekemisessä, pelaamisessa ja ajamisessa Kimi oli hyvä. Oli vehje mikä tahansa, vauhtia piti olla. Ensin vehkeet olivat kartingluokkaa, sitten vähän isompia ja vuodesta 2001 F1-tasoa Sauber-tallissa. Hotakainen kuvaa tarkasti Kimin nousun portaat ja siihen vaikuttaneet henkilöt ja tapahtumat.

Vuonna 2002 Kimi siirtyi McLaren-Mercedekselle, jossa pääsee lähelle MM-titteliä kaksi kertaa, mutta se tulee vasta ensimmäisenä vuonna Ferrarilla 2007. Välillä Kimi ajaa rallia, käväisee Lotus-tallissa ja siirtyy uudelleen Ferrarille 2014. Muutama viikko sitten Ferrari kertoi, että Kimin olo siellä päättyy tähän kauteen, ja Kimi puolestaan kertoi siirtyvänsä Sauberille, mistä kaikki aikaan alkoi.

Vuosi 2013 oli Kimi elämässä käännekohta. Kimin ensimmäinen avioliitto Jenni Dahlenin kanssa oli jo vuosia rakoillut ja Kimi eli käytännössä asumuserossa. Sitten Kimi tapasi Minttu Virtasen, joka toukuussa 2014 muutti Kimin luo Sveitsiin. Pian syntyi esikoispoika Robin ja vajaa vuosi sitten tytär Rianna.

Minttu epäroi liittoa pitkään, Kimillä oli sen verran holtiton hulivilin maine. Ja maineella oli katetta: Kimi ryyppäsi tiheästi kavereiden kanssa ja irtosuhteita kertyi. Mittavin ja värikkäin ryyppyputki oli 16 päivän mittainen, ja sen kuvaukselle Hotakainen antaa kokonaisen luvun.

Kimi kertoo:

”Edellisessä suhteessa oli koko ajan pelko, että jääköhän tästä ja tästä kiinni. Että koska tulee Seiska, mitä siellä Seiskassa nyt on. Valehtelet ja yrität viikon päästä muistaa, mitenköhän tämä juttu piti tällä kertaa selittää. Sanoin Mintulle, että jos tässä ruvetaan olemaan, niin enää en kuseta enkä petä.”

Hotakaisen kuvausten valossa näin on myös tapahtunut. Isänsi tulo on tehnyt Kimille hyvää ja nyt lasten kanssa kotona peuhaa riehakas isä, joka matkoiltaan kaipaa kotiaan.

Millainen persoona Kimi kirjan perusteella on? Hotakaisen mukaan jäämiehen imago on totta, mutta vain osatotuus, joka esiintyy lähinnä suhteessa mediaan:

”Kimin julkisessa työssä pauhaavin hiljaisuus syntyy, kun kysymys on tarpeeksi huono. Kimin tapauksessa hiljaisuus syntyy ujouden ja älykkyuden yhdistelmästä: jos kysyt itsestään selvyyyksiä, saat vastaukseksi kaksi sanaa ja niskan raaputtamisen.”

Epäonnistumisiansa Kimi ei vyörytä muiden niskoille, ei valita olosuhteita, toteaa vain tapahtuneen. Seurapiireissä Kimi ei viihdy, mutta kavereiden kesken Kimi on vapautunut, huumorintajuinen ja hyvä tarinan kertoja. Ja hyväsydäminen, useita kavereitaan hän on monella tapaa auttanut. Ferrarin suurimman rahoittajafirman edustaja

Louis C. Camilleri on ystäväystynyt Kimin kanssa vuosien varrella. Camillerin mielestä Kimi on varautunut ja ujo, mutta suora:

”Hän ei tee eroa ihmisten välillä. Hän kohtelee kaikkia samalla tavalla, oli edessä sitten johtaja tai siivooja. Hän on emotionaalisesti älykäs. Formuloissa on paljon ylimielisyyttä, hänessä ei ole sitä lainkaan.”

Nyt 38-vuotias Kimi tietää hyvin, että kovin montaa vuotta hän ei enää pysty kiertämään F1-ratoja. Tätä Kimi ei sano pelkäävänsä. Tilalle tulee jotain uutta, kunhan se jokin on täysin omaa ja siihen voi suhtautua intohimoisesti:

”Ei mulle tämän homman lopettaminen tule olemaan vaikeaa. Kyllä mä olen helpottunut, kun lajiin liittyvä reissaminen ja paskanjauhanta päättyvät. Ajaminen on hienoa, mikään muu tähän liittyvä ei.”

Kun kirja oli luettu, yksi olenainen kysymys jäi vaivaamaan mieltä. Miksi Hotakainen valitsi ensimmäisen ei-fiktiivisen kirjansa kohteeksi nimenomaan Kimi Räikkösen? Kirjansa esipuheessa Hotakainen ei anna tähän perusteluja. Kirjan julkistamisen yhteydessä eikä ensimmäisissä arvioissa tätä ole tivattu. En ole huomannut, että kukaan olisi epäillyt motiiviksi helpon rahan metsästystä. Kaikki tuntuvat lähtevän siitä, että on täysin ymmärrettävää, että Hotakainen kirjoittaa juuri Kimi Räikkösen tarinan – ja että lopputulos on juuri niin erinomainen mitä saattoi odottaa.

Hotakaisen uraa pitkään seuranneena tämä perusasenne on helppo ymmärtää. Hotakainen arvostaa pitkäjänteistä itsenäistä toimintaa, intohimoista oman taidon kehittämistä, sanalla sanoen tekemistä – on laji sitten

kirjoittaminen, moottoriurheilu tai mikä tahansa. Tekemisestä puhuminen on aina toisarvoista, ja epäilyttävintä on yritys korvata tekeminen puhumisella. Josain kohtaa tässä opuksessa Hotakainen sanoo, että monet kirjat ovat tehneet häneen suuren vaikutuksen, mutta kirjailijahaastatteluista ei ole jäänyt mitään mieleen. Ja jos tekeminen on tekijälle ensisijaista, tekemisellä ei pidä rehvastella, on kilpailtava vain itsensä kanssa ja muita on katsottava silmien tasalta, kaikkia samalla tavalla toimivia arvostaen.

Siksi on varsin hotakaismaista, että hän halusi nostaa kohteekseen tällaisen tekijän ihan muulta kuin itselleen tutulta alueelta – samalla murtaakseen sivistyneistön tietyn osan arvokuplaa. Tekemisen sankareita on kaikilla aloilla.